

«ایران» در یک سالگی دولت، نقش و سهم رئیس جمهوری در دولت را بررسی می کند

طبيب وفاق

در ایران، عموماً نقش «رئیس جمهوری» مهم‌تر از نقش «دولت» است؛ دلیل هم روشن است، نهادها رو به ضعف رفته‌اند و سازوکارهای اداری کارایی لازم را ندارند. به همین دلیل «دولت» به عنوان یکی از بزرگ‌ترین اختراعات و اکتشافات بشر، به مثابه یک ماشین غول‌آسا که باید همه اجزای آن در جای خود به درستی کار کنند، کار نمی‌کند. در چنین شرایطی، اگر نباشد موتور محرکی که به هر طریقی و با هر زور و توانی، بتواند همه اجزای این سازه غول‌آسا را به حرکت درآورد، از

دولت کار چندانی ساخته نیست. براین اساس می‌توان مسعود پزشک‌یان را نه فقط رئیس دولت یا رئیس جمهوری، بلکه موتور محرکه دولت چهاردهم تصویر کرد. این موتور محرکه در دو حوزه کار کرده است: تحقق وفاق ملی و پیشبرد برنامه‌های دولت. امروز همه فعالان و صاحب‌نظران سیاسی معتقدند که آن میزانی از وفاق که اکنون در کشور شکل گرفته‌است، بیش از همه مرهون شخصیت خود رئیس جمهوری‌است، رئیس جمهوری که در هر مساله‌ای، اصل را بر کار گذاشته، نه

منیت و سرمایه سیاسی خودش. در حوزه موتور محرک بودن پزشک‌یان برای کارکرد دولت هم، می‌توان از دو واقعیت استفاده کرده: اولین جلسات پزشک‌یان در مقام رئیس جمهوری، محتوای جلسات و نشست‌های او در هیأت وزیران و بازدیدهای سرزده از وزارتخانه‌ها. هنوز یک ماه از نشستن پزشک‌یان بر صندلی ریاست جمهوری نگذشته بود که جلساتش با موضوعاتی چون «توسعه اقتصاد دریامحور و سواحل مکران»، «نهضت عدالت آموزشی» و «جلسات برای رفع ناآرامی» آغاز

شد. یعنی پزشک‌یان این جلسات را وقتی آغاز کرد که هنوز دولت به طور کامل شکل نگرفته بود و وزرا هنوز با کارهای خود آشنا نشده بودند. اما پزشک‌یان منتظر دولت نماند، به عنوان رئیس جمهوری شخصاً مأموریت‌های چندگانه «توسعه سواحل مکران»، «نهضت مدرسه‌سازی» و «رفع ناآرامی از طریق توسعه تولید برق از انرژی خورشیدی» را دنبال کرد. در بازدیدهای او از ستادهای دولت، اعم از وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها، مساله‌های موردی دنبال می‌شود؛ تحول در نظام بودجه، تحول در نظام

دکتر صفایی رئیس بیمارستان شهید مدنی تبریز

از سال‌ها همکاری با مسعود پزشک‌یان می‌گوید

پزشک توانمندی که هیچ گاه

مطب خصوصی نداشت

گفت و گو

همراه خوارزمی

گروه سیاسی

مسعود پزشک‌یان، رئیس جمهوری است که با وجود حاذق بودن در جراحی قلب، ترجیح داد برای حل مشکلات کلان جامعه آستین بالا بزند و دست بپوشد. با این حال او از حیث ویژگی‌های شخصی و نوع تفکر همچنان همان جراحی است که اولویتش حمایت از قشر آسیب‌پذیر جامعه بوده و با بیماران و همکارانش در نهایت صداقت رفتار کند. این روایتی هر چند کوتاه است که دکتر ناصر صفایی، جراح قلب و عروق و رئیس بیمارستان شهید مدنی تبریز از سال‌ها همکاری با «دکتر مسعود پزشک‌یان» به «ایران» گفت.

مسعود پزشک‌یان در کسوت جراحی چه مختصاتی داشت؟

دکتر پزشک‌یان هیچ وقت مطب شخصی نداشت. از زمانی که پزشک شد و در تخصص جراحی قلب کار کرد، همیشه در بیمارستان‌های دولتی به مردم خدمت کرد. سال‌های سال در بیمارستان شهید مدنی تبریز همکار بودیم. البته مقطعی که عهده‌دار مسئولیتی می‌شدند، مثلاً در سال‌های وزارت و نمایندگی از حجم حضورشان در بیمارستان کم می‌شد.

در این دوره زمانی که اشاره کردید، عمل‌های جراحی دکتر پزشک‌یان به لحاظ هزینه‌های مادی و دستمزد پزشک جراح به چه صورت بود؟ عام المنفعه بود یا منبع درآمد آقای پزشک‌یان محسوب می‌شد؟

این عمل‌های جراحی منبع درآمد دکتر پزشک‌یان بود. البته دکتر پزشک‌یان از ابتدا به مسائل مادی علاقه‌ای نداشت و در همه این عمل‌های جراحی، به همان حقوقی که می‌گرفت و همان دستمزد و کارانه‌ای که بیمارستان به جراح می‌داد، قناعت داشت. او بیشتر به این فکر می‌کرد که در جامعه نقش مؤثرتری ایفا کند و به خدمت‌رسانی

پس از آن که با رأی مردم در ادوار مختلف مجلس حضور داشت، روزهای پنجشنبه و شنبه و گاهی هم روزهای دوشنبه که مجلس جلسه علنی نداشت، به تبریز می‌آمد تا هم به امور مردم و حوزه انتخابیه رسیدگی کند و هم در بیمارستان با انجام عمل‌های جراحی قلب، این تخصص خودش را در اختیار مردم بگذارد.

بدون تعارف، در ارزیابی شما به عنوان یک همکار، دکتر پزشک‌یان چگونه جراحی است؟

در حرفه خودش جراح توانمندی است. اما بیش از جراحی، علاقه داشت که در کشور تأثیرگذار باشد. او انسان صادقی بود که همواره در گفت‌وگو با همکاران بر حمایت از افشار محروم تأکید می‌کرد. بیشتر در این فکر بود که برای این مردم منشأ خیر باشد تا اینکه بخواهد برای خودش مال‌اندوزی کند. انقلابی بودن پزشک‌یان از سال‌های قبل از پیروزی انقلاب شروع شده بود؛ سال‌هایی که در انجمن‌های اسلامی فعالیت می‌کرد هم بیمارستان به جراح می‌داد، قناعت داشت و با این‌ا ایده حرکت می‌کرد.

به نظر شما بیشتر در جراحی موفق بود یا در سیاست؟

نظر واقعی من این است که در هر دو موفق بود. از نظر جراحی هم در دوره کاری‌اش موفق بود، یعنی چه در بیمارستان شهید مدنی و چه در بیمارستان شهید رجایی، از جمله جراحان معروف و مطرح بود. در نظر سیاسی هم فارغ از اینکه بخواهم درباره خروجی کار ایشان در مجلس و دولت ارزیابی داشته باشم، باید بگویم او آنچه از دستش بر می‌آورد انجام می‌داد و می‌دهد، زیرا در اینکه از مشکلات مردم گره گشایی کند دریغ ندارد.

در یک سال گذشته هم که رئیس جمهوری شدند، برنامه مشخصی برای عمل‌های جراحی داشتند؟

در اول خرداد که دکتر پزشک‌یان به تبریز آمدگی کردند. برای انجام عمل جراحی اعلام کردند. ما هم دو عمل برای ایشان تنظیم کردیم که رسانه‌ای هم شد. در این دو عمل، درجه مبتل‌ال دو بیمار قلبی را جراحی و تعویض کردند. برنامه ما این بود که باز هم برای جراحی به تبریز بیایند. اما متأسفانه جنگ تحمیلی اخیر پیش آمد و فضای کشور متفاوت شد. اگر این‌طور نمی‌شد، می‌شد عمل‌های دیگری ترتیب داد. خود دکتر پزشک‌یان به جراحی قلب علاقه خاصی دارد. همیشه می‌گفت «ما باید بتوانیم منشأ اثرات خیر در جامعه باشیم، اگر در یک ماه ۳۰ عمل انجام بدهم شاید در سال بر زندگی هزار نفر تأثیر بگذاریم، اما

اگر بتوانم کمک کنم تا قانون درستی نوشته شود، شاید ۱۰ میلیون نفر از این قانون خوب زندگی بهتری داشته باشند.»

چه ویژگی در دکتر پزشک‌یان برای شما بیشتر جلب توجه می‌کند؟

او نهایت صداقت و روراستی است. همین حالا در دوران ریاست جمهوری هم مواردی پیش می‌آید که می‌بینم صداقت مهم‌ترین ویژگی او است. شخصیتی نیست که بخواهد به قول معروف، مشکلی را توجیه کند، بلکه گفتن واقعیت آنچه و به آن اعتقاد دارد را تعهدی بین خود و خدایش می‌داند و می‌خواهد آنچه می‌گوید توأم با صداقت باشد. در گذشته هم در گفت‌وگوهای مان یک جمله را از او بسیار می‌شنیدیم: این جمله که «مسلمان نباید دروغ بگوید.»

سرمایه ای برای روزهای سخت کشور

یادداشت

نماینده ادوار مجلس

مسعود پزشک‌یان برای من نه فقط یک همکار سیاسی، بلکه نمونه‌ای از صداقت، سلامت نفس و تعهد واقعی به مردم و کشور است. در تمام سال‌هایی که در مجلس شورای اسلامی حضور داشتم، کمتر کسی را دیدم که تا این حد، مرز میان مسئولیت سیاسی و رفتار انسانی را بی‌ریا و به سادگی رعایت کند. خیلی‌ها شاید او را صرفاً یک اصلاح‌طلب بشناسند، اما واقعیت این است که شخصیت و منش پزشک‌یان بسیار فراتر از جناح بندی‌های سیاسی است. او کسی بود که چه در حوزه انتخابیه و چه در هیأت رئیسه مجلس، رأی و اعتماد را بر اساس شخصیت مستقل خودش کسب می‌کرد، نه از سر تعلق حزبی.

در اتاقش همیشه به روی مراجعه کنندگان و مردم باز بود. کسی هر وقت نیاز داشت، فارغ از سمت یا عنوان، می‌توانست با او دیدار کند و احترام ببیند. نحوه برخوردش طوری بود که هیچ‌کس احساس فاصله یا غربت نمی‌کرد، نه ادعای بزرگی داشت و نه رفتارش همراه تکلف و تشریفات بود. در همین منش ساده بود که همه حس می‌کردند با یک دوست به گفت‌وگو نشسته‌اند نه سیاستمداری در مقام نایب رئیس مجلس.

شجاعت بیان حقیقت از مهم‌ترین ویژگی‌های پزشک‌یان است. هیچ وقت حرفی را برای جلب نظر نگفته و هیچ گاه منافع شخصی را بر حقیقت ترجیح نداده است. اگر موضع یا باورش تغییر کرده، می‌پذیرد و بی‌پروا تغییر نظر می‌دهد و این را نشانه صداقت می‌داند نه ضعف شخصیت. اوایل نسبت به حذف چهار صفر از پول ملی نظر منفی داشت اما پس از مشورت قانع شد. این تغییر باور، عین ایمان عملی به خرد جمعی و کارشناسی است، نه نشانی از دورویی یا تناقض گوئی.

در روزگار بحران‌ها و فراز و نشیب‌های کشور نیز، منش پزشک‌یان کاملاً معلوم شد. یادم هست روزهایی که بمباران تهران یا آتش سوزی پالایشگاه‌ها همه را نگران کرده بود، در همان روزها او بدون اندک واهمه‌ای کنار مردم ایستاد، صادقانه شرایط را توضیح داد و هیچ چیز را پنهان نکرد. رفتار او باعث شد بحران‌های اجتماعی و اقتصادی به سرعت کنترل شود و اعتماد از دست رفته مردم به دولت در حد امکان بازیابی شود.

برخوردش با همگان همراه با احترام و فروتنی واقعی است؛ حتی موقعی که وزرا یا مقامات ارشد کشور برای دیدار و مشاوره نزدش می‌آمدند، هیچ گاه تفاوتی میان آنان و شهروندان عادی قائل نبود. بارها دیدم که برای مراسم تشییع یا

ختم کارمند ساده‌ای از ریاست جمهوری یا یک معاون مدیرکل ساعت‌ها وقت گذاشت، بی‌آن که هیچ چشمداشتی داشته باشد.

در تحلیل مسائل کلان کشور، عمق نگاه و درایتش مثال زدنی است. در شناخت ریشه و ابعاد بحران‌ها برای سازمان‌های کلان کشور شاید قوی‌تر از برخی رؤسای جمهوری پیشین عمل کند. اگر لازم باشد عملکرد چند وزارتخانه را ظرف نیم‌روز ارزیابی و رصد کند، گزارش و تحلیلی به دست می‌دهد که حتی وزرای آن حوزه‌ها هم از عمق آن شگفت زده می‌شوند. این ناشی از تجربه، صداقت و سیاستمداری توان‌مان اوست. بخش عمده موفقیت پزشک‌یان در گذر دادن دولت از بحران‌های اخیر، دقیقاً در همان زبان صادقانه و رفتار مردمی‌اش بود. همه ما شاهد بودیم زمانی که صف‌های طولانی بنزین و نگرانی از کمبود کالا مردم را به اضطراب انداخته بود، با ساده‌ترین کلمات و واقع بینانه شرایط را توضیح داد و بر اعتماد عمومی ایستاد. در آن روزها، برخلاف آن چیزی که شاید دیگر سیاستمداران انجام می‌دادند، حاضر نشد آمارسازی کند یا به مردم آمار غیرواقعی بدهد. همین شفافیت بود که جلوی بسیاری از شایعات و نگرانی‌های اجتماعی را گرفت.

همواره در دولت‌های گذشته، دستگاه‌ها و مسئولان تلاش داشتند آمارها را خوشایند جلوه دهند تا مردم نگران نشوند، اما پزشک‌یان اصرار داشت که باید واقعیت را همانگونه که هست با مردم در میان گذاشت؛ به همین دلیل هیچ‌گاه آمار و اطلاعات دولت او سیاسی و ساختگی نشد.

شاید برای برخی عجیب باشد، اما جامعه ما نیازمند الگویی از جنس پزشک‌یان است؛ کسی که نه به اسم سیاست و نه به اسم مسئولیت، از مردم فاصله نمی‌گیرد؛ کسی که میان وعده دادن و حرف عمل نکرده فرق می‌گذارد. حتی زمانی که موضوع هزینه‌های انتخاباتی و شایعات درباره برخی مدیران نزدیک به او پیش آمد، قاطعانه و علنی با مردم صحبت کرد و نشان داد که اهل زد و بند و مصلحت اندیشی‌های مرسوم نیست. معتقدم اگر نه صداقت و توان او میان بدیم، بسیاری از مشکلات کشور با عقلانیت، اخلاق و پرهیز از شعارهای توخالی حل خواهد شد. تجربه‌های او از مردم شروع شده و به مردم بازمی‌گردد. برایش فرقی نمی‌کند مخاطب چه عنوان و جایگاهی دارد؛ یکسان احترام می‌گذارد، درد دل را با گذاشته روبی می‌شوند و تا حد ممکن مشکل را رفع می‌کند.

من، به عنوان فردی که سال‌ها او را از نزدیک شناختم‌ام، شهادت می‌دهم آنچه از سلامت، صداقت و عشق به خدمت پزشک‌یان گفتم‌ام حقیقت است. امروز جامعه سیاسی ما بیش از هر زمان، به چنین الگویی احتیاج دارد. پزشک‌یان سرمایه‌ای است برای روزهای سخت کشور؛ الگویی برای آنان که می‌خواهند پاکدست، مسئول و وفادار به مردم باشند. اگر هوشمندانه زمینه خدمت این گونه افراد را فراهم کنیم، آینده ایران روشن‌تر خواهد بود و چراغ اعتماد واقعی دوباره در دل مردم افروخته می‌شود.

پزشک‌یان باید سراغ کارهای سخت برود

یادداشت

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام

آقای پزشک‌یان مشخصه‌های فردی قابل تمجیدی دارند که باید به آنها اشاره کرد. ایشان علاقه‌مند به خدمت واقعی به مردم و فردی مخلص هستند و دل‌بستگی خاصی به پست و مقام ندارند. برای حفظ موقعیتی که پیش می‌آید، حاضر نیست بعضی از اصول را فدا کند. به مردم عشق می‌ورزد و انگیزه اصلی او خدمت است. در دوران حضور در مجلس نیز چنین بود و همواره در پی خدمت به مردم بود. بنابراین اگر کسی بخواهد اتهامی به ایشان بزند که برای خود، فرزندان یا نزدیکانشان منافعی جست‌وجو کرده است، واقعیت چنین چیزی را تأیید نمی‌کند. اما اکنون مساله ایران ما فراتر از این ویژگی‌هاست و بحث موقعیت ایشان در ریاست جمهوری و اقدامات و وظایفی است که انجام می‌دهند یا باید انجام دهند، هرچند گاهی ممکن است به دلیل گستردگی مشکلات نتوانند به همه آنها رسیدگی کنند.

روزهای ابتدایی ریاست جمهوری کمی نگران بودم. نگرانی من این بود که با توجه به روحیه مردمی و ساده دکتر پزشک‌یان، مبدا او را اعلام کند به دلیل قول‌هایی که در مناظره‌های انتخاباتی داده‌اند، بی‌محاسبه تصمیمی اتخاذ کرده است. اما امروز این نگرانی برطرف شده و به نظر می‌رسد ایشان در مسیر پیگیری کارها با جدیت حضور دارد. البته باید پذیرفت شاید در ابتدای کار نمی‌دانست کار ریاست جمهوری تا این اندازه سخت و پرمشکل است. کشور با انبوهی از مسائل مواجه است. روزی عنوان می‌شود نمی‌توان حقوق‌ها را پرداخت کرد، روز دیگر مساله تأمین منابع برای خرید کدم مطرح است. روزی دیگر حادثه فروریختن معدن طبس رخ می‌دهد، یا خبر ترور شهید هنیه در تهران به گوش می‌رسد. به طور خلاصه، هر روز داستانی تازه در کشور پیش می‌آید.

به دکتر پزشک‌یان گفتم حتی اگر همه ۲۴ ساعت شبانه‌روز، کار کنند، باز هم فقط خواهید توانست به مسائل جاری و روزمره برسید، درحالی که کشور در عرصه اقتصاد، سیاست و دیپلماسی نیازمند جراحی‌های اساسی است. برای انجام این جراحی‌ها به اتاق‌های فکر نیاز است؛ گروهی متشکل از افراد کاربلد، خردمند، مجرب و البته بی‌نفع که نقشه راه این اصلاحات را طراحی کنند. تأخیر در اجرای این جراحی‌ها آسیب جدی به همراه دارد، به گونه‌ای

که هر یک ماه تأخیر معادل یک سال عقب‌ماندگی است. یکی از نمونه‌های بارز مشکلات ساختاری، سوخت است. دکتر پزشک‌یان بارها گفت که با این شرایط نمی‌شود ادامه داد. بنزینی که وارد می‌کنیم حدود ۵۰ هزار تومان هزینه دارد، اما آن را ۱۵۰۰ یا ۳۰۰۰ تومان می‌فروشیم. این وضعیت نمونه‌ای از گرفتاری‌های بزرگ کشور است. البته ایشان معتقد است باید این مسائل حل شود، اما انجام آن نیازمند رفتن شانه‌های دولت به زیر بار کارهای سنگین و دشوار است. در گفت‌وگویی با یکی از وزرای دولت‌ها، پیشنهادی برای کارهای سخت و اساسی مطرح شد، اما پاسخ شنیدم که این صندلی برای ما بیش از دو سال دوام ندارد و من حوصله کارهای سنگین را ندارم. چنین نگاهی نمی‌تواند کشور را اداره کند. شخصی که حوصله سختی نداشته باشد یا صرفاً به حفظ صندلی خود بپنشد، راهگشا نخواهد بود. در جریان جنگ دولت عملکرد قابل توجهی از خود نشان داد. در شرایطی که هیجان و نگرانی در کشور موج می‌زد، دولت توانست به سرعت اوضاع را مدیریت کند. بنابراین، عملکرد دولت در رفع بحران‌ها درخور تحسین است. اما باید تکرار کنم که دولت و شخص آقای پزشک‌یان ناگزیرند به سراغ کارهای سخت بروند، حتی اگر لازم باشد برخی اعضای کابینه تغییر کنند.

در حوزه اقتصاد، کشور ۷ سال پیاپی تورم ۴۰ درصدی را تجربه کرده. این تورم جمعی فشار سنگینی بر جامعه وارد کرده است. اگر امسال نیز تورم ۴۰ یا ۵۰ درصدی داشته باشیم، افشار متوسط جامعه به تدریج به طبقه فرودست سقوط خواهند کرد. حل این وضعیت نیازمند جراحی و تصمیم‌گیری شجاعانه است. البته شجاعت به معنای بی‌محاسبه عمل کردن نیست؛ بلکه باید با تدبیر، عقلانیت و گفت‌وگو با مردم همراه باشد. در حکمرانی نظام‌های متعددی چون اقتصاد، سیاست، فرهنگ و دیپلماسی و دفاعی قرار دارند. هر کدام از این نظام‌ها باید در درون خود هماهنگ باشند و هم‌زمان با یکدیگر نیز سازگاری داشته باشند. اگر میان این نظام‌ها تعارض باشد، هر کدام دیگری را تخریب می‌کنند. کشور نیازمند یک منظومه هماهنگ است تا بتواند مسیر اصلاحات را با موفقیت طی کند.

در این میان، سرمایه اجتماعی بزرگی نیز به دست آمده است. در این دوره شاهد انسجامی رنگین‌گمانی از اقوام، مذاهب، ادیان و حتی مستقدان حکومت بودیم. مردمی که با وجود دلخوری‌ها، نشان دادند ایران مستقل، یکپارچه و مقتدر را دوست دارند. خواسته مردم روشن است: زندگی شرافتمندانه، آینده‌ای روشن برای معیشت، اشتغال و تحصیل فرزندان. امیدوارم با همتی که دولت و آقای پزشک‌یان به کار می‌بندند، این مشکلات حل شود و کشور مسیر پیشرفت و آرامش را طی کند.